

STORTINGET

Innst. 211 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:146 S (2019–2020)

**Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Lars
Haltbrekken om et vaksinasjonsprogram for
voksne og risikogrupper for å minimere smitte og
styrke folkehelsen**

få en innkalling. Det bes om en særskilt vurdering
av personer over 65 år.

4. Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om å
tilby gratis influensavaksine for alle.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse
for forslagene.

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stor-
tinget med forslag om innføring av et program for
oppfriskningsdose av de vaksiner dette er aktuelt
for. Blant annet bør det ses på difteri, stivkrampe,
kikhoste og polio. Forslaget må inneholde en plan
for innkalling og sikre at alle deler av vaksineringen
er gratis for dem det gjelder.
2. Stortinget ber regjeringen fremme et forslag om
innføring av et program med tilbud om grunnvaksi-
ne for alle voksne som ikke har fått alle vaksine-
ne i barnevaksinasjonsprogrammet. Programmet må
inneholde en plan for innkalling og sikre at alle de-
ler av vaksineringen er gratis.
3. Stortinget ber regjeringen gå igjennom vaksiner
som er innført i barnevaksinasjonsprogrammet i
løpet av de senere årene, som for eksempel pneu-
mokokkvaksinen, og fremme et forslag om et pro-
gram med oppfriskningsdose mot pneumokokker.
Vaksinene og møter med helsepersonell skal være
gratis. Alle som trenger en oppfriskningsdose, skal

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeider-
partiet, Tore Hagebakken, Ingvild Kjerkol,
Hege Haukeland Liadal, Tuva Moflag og
Tellef Inge Mørland, fra Høyre, Mats A.
Kirkebirkeland, Erlend Larsen, Mari Holm
Lønseth og Sveinung Stensland, fra Frem-
skrittspartiet, Åshild Bruun-Gundersen og
Kari Kjønås Kjos, fra Senterpartiet,
Kjersti Toppe, fra Sosialistisk Venstre-
parti, Nicholas Wilkinson, fra Venstre,
Carl-Erik Grimstad og fra Kristelig Folke-
parti, lederen Geir Jørgen Bekkevold, viser til
forslagene i Dokument 8:146 S (2019–2020) om et vaksi-
nasjonsprogram for voksne og risikogrupper for å mini-
mere smitte og styrke folkehelsen. Statsråd Bent Høie
har uttalt seg om forslagene i et brev til komiteen av
30. september 2020. Brevet følger som vedlegg til denne
innstillingen. Komiteen har avholdt høring, der
følgende tre organisasjoner deltok: Legemiddelindus-
trien, Norsk Sykepleierforbund og Firm – Forum for
forebyggende infeksjonsmedisin og reisemedisin.

Komiteen viser til at forslaget innebærer å innfø-
re et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper
for å minimere smitte og styrke folkehelsen. Forslags-
stillerne viser til at til tross for bred politisk oppslutning

om etablering av et vaksinasjonsprogram for voksne er dette ikke innført.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne mener et vaksinasjonsprogram med gratis vaksine for voksne vil bidra til å redusere helseulikheter, gi bedre helse for alle og færre sykedager.

Komiteen viser til helse- og omsorgsministerens vurdering av forslaget, hvor det understrekes at Folkehelseinstituttet gir anbefalinger og faglige retningslinjer for gjennomføring av de nasjonale vaksinasjonsprogrammene samt definerer risikogrupper og andre målgrupper for vaksinasjon. I tillegg til anbefalinger og faglige retningslinjer knyttet til de etablerte programmene, gir Folkehelseinstituttet også anbefalinger om vaksinasjon av voksne, herunder vaksinasjon mot sykdommene forslagsstillerne tar opp i sitt forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at regjeringen har satt opprettelse av et vaksinasjonsprogram for voksne på agendaen. Flertallet er opptatt av at flere skal gjennomføre vaksiner for å sikre bedre helse i befolkningen. Flertallet viser til at et voksenvaksinasjonsprogram vil gjøre det lettere for enkeltmennesker å gjennomføre anbefalingene om vaksiner fra Folkehelseinstituttet. Flertallet er positive til dette, men viser til at det må gjennomføres ytterligere utredninger av innretning og prioritering. Flertallet registrerer at Folkehelseinstituttet er i gang med et slikt arbeid.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan et voksenvaksinasjonsprogram kan gjennomføres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Meld. St. 28 (2014–2015) Legemiddelmeldingen – Riktig bruk – bedre helse, hvor regjeringen allerede da varslet at de vil utrede opprettelse av et vaksinasjonsprogram for voksne tilsvarende barnevaksinasjonsprogrammet, og at innretning og prioriteringer bør utredes nærmere. Disse medlemmer viser til at et enstemmig storting sluttet seg til dette, og at Folkehelseinstituttet fikk i oppdrag å utrede saken. Folkehelseinstituttets anbefaling, som ble oversendt Helse- og omsorgsdepartementet i 2018, er å etablere et voksenvaksinasjonsprogram som bl.a. inkluderer vaksine mot sesonginfluensa, vaksine mot pneumokokk sykdom, grunnvaksinasjon til de som mangler det (inkludert vaksiner til flyktninger og asylsøkere, eksempelvis MMR-vaksinasjon), og oppfriskningsvaksinasjon mot difteri, tetanus, kikhoste og polio hvert 10 år – altså i samsvar med vaksinene som omtales i forslag 1–4 i dette representantforslaget. Disse med-

lemmer mener det er kritikkverdig at regjeringen ikke har satt av penger til et slikt program i statsbudsjettet, og viser til at disse medlemmer i Innst. 11 S (2019–2020) fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede innføring av et vaksinasjonsprogram for voksne, tilsvarende barnevaksinasjonsprogrammet, slik varslet i Legemiddelmeldingen (Meld. St. 28 (2014–2015)), og komme tilbake til Stortinget på egnet vis innen 1. januar 2021 med forslag til innføring.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i flere år har støttet opprettelsen av et voksenvaksinasjonsprogram.

Disse medlemmer viser til at vaksinene som omtales i forslagene i dette representantforslaget, i stor grad overlapper med anbefalingene fra Folkehelseinstituttet, men disse medlemmer er likevel skeptiske til at Stortinget i vedtaks form skal fastslå hvilke vaksiner som skal inngå i et slikt program. Disse medlemmer mener også at det er naturlig at et slikt program innføres gradvis. Disse medlemmer viser til at det er fem år siden regjeringen selv varslet at den ville utrede innføring av et voksenvaksinasjonsprogram, og mener det nå ikke trengs flere vedtak om utredninger, men et politisk vedtak om å innføre en slik satsing.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om gradvis innføring av et vaksinasjonsprogram for voksne basert på Folkehelseinstituttets anbefalinger om prioriterte vaksiner.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen varslet et vaksineringsprogram for voksne i 2015, som er seks år siden. I 2018 fikk regjeringen utredningen om vaksineringsprogram fra Folkehelseinstituttet (FHI). Dette medlem mener vi ikke trenger en ny utredning. Vi trenger å handle for å få programmet på plass, og dette medlem forventer at regjeringen følger opp lovnadene fra 2015.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper vil minimere smitte og styrke folkehelsen, og disse medlemmer mener det derfor bør innføres.

Disse medlemmer viser til at til tross for bred politisk oppslutning om et vaksinasjonsprogram for voksne er det ikke innført. Folkehelseinstituttet anbefaler et vaksinasjonsprogram for voksne, blant annet omtalt i rapporten «Vaksinasjonsprogram for voksne og

personer i spesielt utsatte grupper». En samlet helse- og omsorgskomite skrev i en merknad om vaksineringsprogram for voksne i Innst. 369 S (2018–2019):

«Komiteen viser til at vaksiner er et viktig tiltak for å beskytte befolkningen mot spredning av smittsom sykdom. Komiteen viser til at i Folkehelseinstituttets innspill til Folkehelsemeldingen trekkes det frem at voksenvaksinasjonsprogram blant annet vil kunne bidra til bedre forebygging og forhindring av sykdom hos eldre, lavere belastning på kommunal helsetjeneste i mindre sentrale strøk og lavere belastning på spesialisthelsetjenesten, samt færre sykehusinnleggelser. Komiteen mener at det offentlige vaksinasjonsprogram må videreutvikles i takt med ny kunnskap, herunder tiltak for økt oppslutning.»

Disse medlemmer mener at et vaksineringsprogram for voksne selv sagt må være et tilbud, ikke et påbud. Vaksine er frivillig i Norge.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at et vaksineringsprogram med gratis vaksine for voksne vil bidra til å redusere helseulikheter, gi bedre helse for alle og gi færre sykedager.

Oppfriskningsdose mot difteri, stivkrampe, kikhoste og polio

Komiteen viser til at ikke alle vaksiner man får gjennom barnevaksinasjonsprogrammet, gir beskyttelse livet ut. Barn får tilbud om vaksine mot difteri, stivkrampe, kikhoste og polio på 2. klassetrinn og 10. klassetrinn. Det er anbefalt at alle voksne tar oppfriskningsdoser av disse vaksinene hvert tiende år for å opprettholde beskyttelse mot disse sykdommene.

Komiteen mener det vil være en fordel for hver enkelt om det blir lettere å få informasjon om når det er behov for påfyllingsvaksine. Det er grunn til å tro at mange voksne ikke tar påfyllingsvaksinene, fordi de ikke er klar over behovet, eller fordi de ikke har oversikt over når de tok denne vaksinen sist. Komiteen viser til at vaksinasjoner registreres i det nasjonale vaksinasjonsregisteret SYSVAK, og at hver enkelt innbygger selv kan få oversikt over egne vaksiner ved å logge inn på www.helsenorge.no. Komiteen mener denne portalen bør utvides med en mulighet for å få automatiske varsler om når det er behov for påfyllingsvaksine, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for å etablere en automatisk informasjonsordning til innbyggere om når det er behov for påfyllingsvaksine mot difteri, stivkrampe og kikhoste. Denne tjenesten kan organiseres som en del av helsenorge.no og også innebære mulighet for å avregistrere seg fra en slik ordning.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer i tillegg følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at påfyllingsvaksine mot difteri, stivkrampe og kikhoste blir gratis.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at oppfriskningsdoser som blir faglig anbefalt, på sikt også må inkluderes som del av voksenvaksinasjonsprogrammet.

Disse medlemmer viser til at Folkehelseinstituttet ikke tok stilling til finansiering da de utredet et voksenvaksinasjonsprogram. Disse medlemmer viser til at det ikke er gjennomført en utredning av kostnadene ved gratis vaksiner for voksne som Sosialistisk Venstreparti fremmer forslag om. Disse medlemmer mener at denne kunnskapen bør foreligge før en tar stilling til om det er en riktig prioritering at vaksinasjonen skal være gratis.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet ønsker å innføre voksenvaksinasjonsprogrammet med en egenandel, og gratis for dem som har nådd egenandelstaket, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om egenandel for voksenvaksinasjonsprogrammet kan inngå i blåreseptordningen.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at ikke alle har fått grunnvaksinasjon i vaksinasjonsprogrammet for barn. Foreldre kan bestemme at barna ikke får vaksinene. Dette medlem viser til at sykdommene som barnevaksinasjonsprogrammet er rettet mot, kan bli livstruende eller gi alvorlige følgeskader. Voksne bør få god informasjon og en mulighet til selv å bestemme om de vil ta vaksiner de ikke har fått som barn. Tilbudet må være gratis. Flere av disse voksne har ikke fått balansert informasjon om vaksiner fra foreldrene. Dette medlem mener at disse unge voksne, når de er myndige, bør få god informasjon om vaksiner, slik at de selv kan bestemme om de vil ta vaksinene.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av et program med tilbud om grunnvaksine for alle voksne som ikke har fått alle vaksinene i barnevaksinasjonsprogrammet. Programmet må inneholde en plan for innkalling og sikre at vaksineringen og vaksinene blir gratis.»

Pneumokokkvaksine

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til at pneumokokkvaksinen

anbefales til alle over 65 år og alle i risikogruppen, som også må ha påfyllingsvaksine hvert tiende år. Pneumokokksykdommer er svært alvorlige, og selv med antibiotikabehandling er dødeligheten ved slik sykdom på 20 prosent. Vaksinen redder liv. Flertallet viser til at det i 2020 var svært begrenset tilgang på pneumokokkvaksinen i Norge.

Flertallet er kjent med at vaksinen har en produksjonstid på to år, og at Norges tilgang på vaksinen i 2020 var basert på bestillinger gjort i 2018, i en tid da det ikke var kjent at en koronapandemi ville øke behovet og etterspørselen etter denne vaksinen så betraktelig. Flertallet har en forventning om at behovet og etterspørselen vil være høy også i årene som kommer, fordi bevisstheten om disse vaksinene nå har økt. Flertallet vil derfor at regjeringen skal utrede behovet og muligheten for å inngå forutsigbare og langsiktige avtaler om kjøp av pneumokokkvaksinen for å sikre risikogruppen tilstrekkelig tilgang på pneumokokkvaksinen i årene fremover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Folkehelseinstituttets lager av denne vaksinen var begrenset, og at det ikke var tilstrekkelig med vaksiner til risikogruppen. Disse medlemmer vil understreke at et voksenvaksinasjonsprogram kan bidra til regelmessig og løpende forbruk av vaksinen, slik at mangelsituasjoner ikke oppstår når krisen inntreffer.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det finnes mange ulike typer av pneumokokkbakterier. Flere av disse kan gi sykdom hos mennesker, oftest lungebetennelse, bihulebetennelse og mellomørebetennelse.

Dette medlem viser til at barn har fått pneumokokkvaksine fra 2006. Dette medlem mener at de som ikke har fått vaksinen, også bør få tilbud om det. De som er eldre, har vanligvis svakere immunforsvar og med det enda større behov for vaksiner. Dette medlem foreslår et system for at alle kan få gratis pneumokokkvaksine.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå igjennom vaksiner som er innført i barnevaksinasjonsprogrammet i løpet av de senere årene, som for eksempel pneumokokkvaksinen, og fremme forslag om et program med oppfriskningsdose mot pneumokokker. Vaksineringsen og vaksinen skal være gratis. Alle som trenger en oppfriskningsdose, skal få en innkalling. De som ikke har fått pneumokokkvaksinen, skal få et tilbud om å få både vaksineringsen og vaksinen gratis.»

Influensavaksine

Komiteen viser til at oppslutningen om og etterspørselen etter influensavaksine var rekordstor i 2020. FHI hadde kjøpt inn ca. 1,2 millioner doser influensavaksiner i 2020. I tillegg fikk apotekene lov å tilby influensavaksiner for første gang i 2020, noe som økte tilgangen ytterlig med ca. 0,3 millioner doser. Komiteen er kjent med at FHI forsøkte å få tak i flere doser, men ikke lyktes. Komiteen viser til at målgruppen for influensavaksineprogrammet er personer med risiko for alvorlige komplikasjoner ved influensasykdom og helsepersonell med pasientkontakt, som utgjør om lag 1,9 millioner personer. I tillegg er det mange utenfor risikogruppen som ønsker vaksinen. Etterspørselen etter influensavaksinen var i 2020 større enn tilgangen, og derfor ble det innført prioriteringskriterier.

Komiteen mener det er svært positivt at befolkningens bevissthet om at også ordinære influensavaksiner bidrar til å redde liv, har økt. Komiteen forventer at etterspørselen etter influensavaksiner, særlig i risikogruppen og blant helsepersonell, fortsatt vil være høy i årene som kommer, og mener derfor at regjeringen må påse at det etableres langsiktige og gode avtaler for å sikre den norske befolkningen tilstrekkelig tilgang på dette i årene fremover.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til forslaget om å tilby gratis influensavaksine for alle. Disse medlemmer viser til at Folkehelseinstituttet vurderer at det ikke er tilkommet kunnskap som tilsier at målgruppen for influensavaksinasjon bør endres. Disse medlemmer viser til svarbrev fra statsråden, hvor det videre presiseres at det på bakgrunn av risikobildet i dag ikke anses som en prioritet å arbeide for gratis influensavaksine til alle. Disse medlemmer viser til at influensavaksinen er et begrenset gode, og at Verdens helseorganisasjon har bedt medlemslandene om kun å prioritere risikogrupper og helsepersonell. Disse medlemmer viser til at det årlig dør omkring 900 nordmenn av influensa, og at den viktigste prioriteten i 2021 og i årene fremover er å sikre tilstrekkelige antall doser til å klare å vaksinere og beskytte hele risikogruppen samt helsepersonell.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at en gjennomvaksinert befolkning vil minimere smitten. En ordinær sesonginfluensa gir årlig rundt 5000 innleggelser på sykehus og koster i gjennomsnitt 900 liv. Utviklingen innenfor influensavaksiner går raskt, og det er i dag forskjellige vaksiner som gir ulik effekt for ulike målgrupper. For å sikre best mulig effekt av influensavaksinasjon og tilgang til et nødvendig volum av influensavaksiner vil det være

viktig å etablere et differensiert influensavaksinasjonsprogram. Dette vil gjøre at de ulike definer-te målgruppene får tilgang til den vaksinen som gir best mulig effekt for deres målgruppe. Dette medlem viser til at Tyskland, Frankrike, Spania, Italia, Østerrike, Sverige og Danmark allerede har tatt i bruk høydoseinfluensavaksine for eldre. Dette medlem mener at eldre bør få tilbud om høydoseinfluensavaksine. Disse gruppene er særlig utsatt for alvorlige komplikasjoner og død ved influensas sykdom, samt at de har redusert effekt av influensavaksinen som brukes i dag.

Dette medlem viser til at ulike målgrupper har blitt tilbudt influensavaksine gratis i sesongen 2020–2021.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere et differensiert influensavaksinasjonsprogram med høydoseinfluensavaksine for eldre på sykehjem og andre grupper som regjeringen får fullmakt til å bestemme.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest fremme forslag om gradvis innføring av et vaksinasjonsprogram for voksne basert på Folkehelseinstituttets anbefalinger om prioriterte vaksiner.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede om egenandel for voksenvaksinasjonsprogrammet kan inngå i blåreseptordningen.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sørge for at påfyllingsvaksine mot difteri, stivkrampe og kikhoste blir gratis.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av et program med tilbud om grunnvaksine for alle voksne som ikke har fått alle vaksinene i barnevaksinasjonsprogrammet. Programmet må inneholde en

plan for innkalling og sikre at vaksineringen og vaksinene blir gratis.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen gå igjennom vaksiner som er innført i barnevaksinasjonsprogrammet i løpet av de senere årene, som for eksempel pneumokokkvaksinen, og fremme forslag om et program med oppfriskningsdose mot pneumokokker. Vaksineringen og vaksinen skal være gratis. Alle som trenger en oppfriskningsdose, skal få en innkalling. De som ikke har fått pneumokokkvaksinen, skal få et tilbud om å få både vaksineringen og vaksinen gratis.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen etablere et differensiert influensavaksinasjonsprogram med høydoseinfluensavaksine for eldre på sykehjem og andre grupper som regjeringen får fullmakt til å bestemme.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding II fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan et voksenvaksinasjonsprogram kan gjennomføres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

II

Stortinget ber regjeringen vurdere muligheten for å etablere en automatisk informasjonsordning til innbyggere om når det er behov for påfyllingsvaksine mot difteri, stivkrampe og kikhoste. Denne tjenesten kan organiseres som en del av helsenorge.no og også innebære mulighet for å avregistrere seg fra en slik ordning.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 9. februar 2021

Geir Jørgen Bekkevold

leder

Åshild Bruun-Gundersen

ordfører

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/4099-1

30. september 2020

Dokument 8:146 S (2019-2020) – Representantforslag om vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper for å minimere smitte og styrke folkehelsen

Jeg viser til Stortingets oversendelse datert 15.9 av representantforslag fra stortingsrepresentantene Nicholas Wilkinson, Karin Andersen og Lars Haltbrekken om et vaksinasjonsprogram for voksne og risikogrupper for å minimere smitte og styrke folkehelsen.

Forslagstillerne fremmer fire forslag: Innføring av et program for oppfriskningsdoser, blant annet difteri, stivkrampe, kikhoste og polio; program med tilbud om grunnvaksinasjon for alle voksne som ikke fikk disse i barnevaksinasjonsprogrammet; program med oppfriskningsdose mot pneumokokker med særskilt vurdering av de over 65 år; og forslag om å tilby gratis influensavaksine til alle.

Folkehelseinstituttet gir anbefalinger og faglige retningslinjer for gjennomføring av de nasjonale vaksinasjonsprogrammene, definerer risikogrupper og andre målgrupper for vaksinasjon. I tillegg til anbefalinger og faglige retningslinjer knyttet til de etablerte programmene, gir Folkehelseinstituttet også anbefalinger om vaksinasjon av voksne herunder vaksinasjon mot sykdommene forslagsstillerne tar opp i sitt forslag.

Innføring av et program for oppfriskningsdoser blant annet difteri, stivkrampe, kikhoste og polio

I barnevaksinasjonsprogrammet får barn totalt fem doser med vaksine mot difteri, tetanus, kikhoste og polio. Den siste blir gitt på 10. klassetrinn. Siden varigheten av effekten av vaksinekomponentene er så ulik, har man måttet gjøre avveininger vedrørende valg av tidspunkt for revaksinasjon. For å sikre beskyttelse mot difteri og tetanus anbefaler Folkehelseinstituttet at befolkningen ikke bare får påfyll mot disse sykdommene i forbindelse med utenlandsreiser, men at alle tidligere grunnvaksinerte voksne får en oppfriskningsdose omtrent hvert 10 år. Informasjon om vaksinen og hvor man får tatt vaksinen går fram av både

Folkehelseinstituttets nettsider og helsenorge.no. Fastlege eller vaksinasjonskontor kan kontaktes for vaksinerings.

Program med tilbud om grunnvaksinasjon for alle voksne som ikke fikk disse i barnevaksinasjonsprogrammet

Norge har generelt høy vaksinasjonsdekning i barnevaksinasjonsprogrammet. Det vil likevel være noen som av ulike årsaker ikke har tatt i mot tilbudet. Det er generelt ønskelig at alle aldersgrupper i befolkningen har beskyttelse mot de sykdommene det vaksineres mot i barnevaksinasjonsprogrammet. Dette gjelder de som er oppvokst i Norge og de som har flyttet hit. Tilbudet gjennom barnevaksinasjonsprogrammet gjelder frem til fylte 20 år.

I dag får de fleste barn i verden et vaksinasjonstilbud. Ifølge Verdens helseorganisasjon fikk 85 % av barn i verden tre doser vaksine mot kikhoste, difteri og stivkrampe i 2019. I 125 land var vaksinasjonsdekningen minst 90% for disse tre dosene.

Folkehelseinstituttet utleverer gratis vaksine mot meslinger og røde hunder til voksne som ikke er vaksinert mot disse sykdommene. Vaksinasjonsstedet kan likevel ta gebyr for å sette og registrere disse vaksinene.

Program med oppfriskningsdose mot pneumokokker med særskilt vurdering av de over 65 år

Barn har fått tilbud om pneumokokkvaksine (konjugatvaksine) fra 2006. Først inneholdt vaksinen beskyttelse mot 7 typer av bakterien og fra 2011 beskyttelse mot 13 typer. Det har vært en betydelig nedgang av disse bakterietypene både blant barn og eldre etter innføringen i barnevaksinasjonsprogrammet. Folkehelseinstituttet anbefaler ikke oppfriskningsvaksine til befolkningen med denne vaksinen. Konjugatvaksinen kan benyttes til spesielt sårbare risikogrupper og enkelte får denne dekket gjennom blåresept-ordningen.

Den andre varianten av pneumokokkvaksine beskytter mot 23 typer og kan gis personer over 2 år. Den anbefales risikogrupper og generelt til alle over 65 år. Som hovedregel anbefales oppfriskningsdose til risikogrupper hvert 10. år. Risikogruppene mot alvorlig pneumokokksykdom overlapper delvis med risikogruppene for alvorlig influensa. Informasjon om vaksinen og hvor man får tatt den går fram av Folkehelseinstituttets nettsider. I forbindelse med forhåndsbestilling av sesonginfluensavaksine til kommuner og helseforetak informeres det om at influensa og pneumokokkvaksine kan bestilles samlet.

Forslag om å tilby gratis influensavaksine til alle

Årlig sesonginfluensavaksinering anbefales først og fremst til personer som risikerer alvorlig sykdom eller død hvis de blir syke med influensa (risikogrupper). Risikogruppene inkluderer per i dag omtrent 1,6 millioner personer og i tillegg anbefales vaksinen til omtrent 300 000 helsepersonell med pasientkontakt som kan spre smitte gjennom sitt arbeid.

Influensavaksinering av personer i risikogrupper for alvorlig influensasykdom og helsepersonell med pasientkontakt organiseres gjennom det nasjonale influensavaksinasjonsprogrammet. Folkehelseinstituttet gir anbefalinger om hvem som bør vaksineres og kjøper inn vaksine til programmet basert på estimat om forventet forbruk.

Det er kommunenes ansvar at tilbudet til risikogruppene er best mulig. Organiseringen varierer mellom kommuner, men de fleste samarbeider med fastlegene om å få vaksinert pasienter med økt risiko for alvorlig influensa, har kommunale vaksinasjonssteder og sørger for å vaksinere pasienter i sykehjem og omsorgsboliger, samt sine eget helsepersonell.

Helseforetakene har ansvaret for å organisere vaksinasjon av sine egne ansatte, samt inneliggende pasienter ved behov. Vaksinene til helsepersonellvaksinering kommer også fra Folkehelseinstituttets innkjøp til programmet. Arbeidsgiver dekker utgifter til vaksinasjon for helsepersonell med pasientkontakt.

Som det går fram av Prop 142 S (2019–2020) foreslår regjeringen denne høsten statlig finansiering av innkjøp og distribusjon av influensavaksine slik at kommunene kan tilby slik vaccine gratis, i influensasessongen 2020/2021, til personer med økt risiko for komplikasjoner i forbindelse med influensasykdom. Tidligere måtte personer i risikogruppen betale omtrent 75 kroner for programvaksinen og i tillegg et beløp for å få satt vaksinen som kunne koste flere hundre kroner. Regjeringen har besluttet at de som er i risikogruppene kan bli vaksinert mot influensa for en egenandel hos fastlegen på 50 kroner. For dem som har nådd egenandelstaket blir den gratis. Det er viktig å holde influensabølgen nede for å begrense den totale sykdomsbyrden og belastningen på helse- og omsorgstjenesten når vi samtidig har en pandemi.

Regjeringen har sørget for at influensavaksinasjon blir mer tilgjengelig. Fra og med i høst kan farmasøyter i apotek rekvirere og sette influensavaksine uten at pasienten må innom lege. På grunn av koronapandemien vil det legges begrensinger på hvem som kan få influensavaksine i apotek for å ivareta vaksinasjon av risikogruppene i størst mulig grad. Vaksinasjon i apotek omfattes ikke av vaksinasjonsprogrammet og må betales av pasienten selv.

Folkehelseinstituttet har denne sesongen anskaffet 1,2 millioner doser til målgruppene i programmet. Dette er betydelig flere doser sammenlignet med tidligere år, og om lag 50 prosent økning fra fjorårssesongen. Når man også regner med antallet vaksinedoser som man tror apotekene kan anskaffe, har vi i Norge samlet sett bestilt inn 1,5 millioner doser.

De som skal prioriteres for vaksinasjon er personer som har en tilstand eller sykdom med økt risiko for komplikasjoner i forbindelse med influensa, og som er på Folkehelseinstituttets liste over risikogrupper. I tillegg skal helsepersonell med pasientnært arbeid prioriteres.

Vaksinasjonsdekningen blant personer over 65 år var omtrent 40% de siste årene og vi har i år vaksinert til å vaksinere noe over 60%. Selv om det ikke er besluttet å videreføre ordningen med vaksinasjon til 50 kroner gjennom programmet vil vi få kunnskap om hvordan tiltakene påvirker oppslutningen i risikogruppene.

Jeg ba tidligere i år Folkehelseinstituttet vurdere om det nå er faglig grunnlag for å utvide målgruppene for vaksinasjon mot sesonginfluensa. Instituttets vurdering er at det ikke er tilkommet kunnskap som tilsier at målgruppen for influensavaksinasjon endres. På bakgrunn av risikobilde i dag anser Regjeringen det ikke som en prioritet å arbeide for gratis influensavaksine til alle.

Som det går fram av Meld. St. 28 (2014-2015) Legemiddelmeldingen har regjeringen satt opprettelse av et vaksinasjonsprogram for voksne på agendaen. Et etablert voksevakinasjonsprogram som retter seg spesielt mot voksne, vil gjøre det lettere å gjennomføre anbefalingene fra Folkehelseinstituttet. Det er likevel slik at innretning og prioriteringer må utredes nærmere. Dette arbeidet pågår, bl.a. har Folkehelseinstituttet levert

rapporter om tiltak for å øke influensavaksinasjonsdekningen i målgruppene og utredning om voksendvaksinasjonsprogram. Disse rapportene og erfaringene fra tiltakene som foreslås i influensavaksinasjonsprogrammet i Prop 142 S (2019-2020), vil gi erfaringer og grunnlag for videre vurdering av eventuell etablering av et voksendvaksinasjonsprogram.

Hilsen

Statsråd Bent Høie

